

Református Világszövetség
24. Nagygyűlés, Accra, Ghána
2004. július 30 – augusztus 13.

Szövetségben az igazságért a gazdaságban és az ökológiában

Bevezetés

1. A dél-afrikai régió 1995-ös kitwei találkozójának sürgető felhívására adott válaszként, és felismerve a világméretű gazdasági igazságtalanság és környezetpusztítás szorongató voltát, a 23. Nagygyűlés (1997. Debrecen) meghívta a Református Világszövetség tagegyházait, hogy csatlakozzanak a „felismerés, nevelés és hitvallás” folyamatához (*processus confessionis*). Az egyházak, hallván a testvérek kiáltását világszerte és látván a teremtés Istentől való ajándékára irányuló fenyegetést, Ézsaiás 58,6 alapján fogalmazták meg észrevételüket: „amikor leoldod a bűnösen fölrakott bilincseket, kibontod a járom köteleit, szabadon bocsátod az elnyomottakat, és összetörsz minden jármot!”.
2. Azóta kilenc tagegyház kötelezte el magát hitbeli állásfoglalásban; néhányuk megállapodása már folyamatban van, mások pedig tanulmányozták a kérdést, és tudatosult bennük a válság mélysége. Továbbá, az Egyházak Világtanácsával, a Lutheránus Világszövetséggel és helyi ökumenikus szervezetekkel partnerségben, a Református Világszövetség tárgyalásokba kezdett a világ minden táján, Szöultól és Bangkoktól (1999) Stony Point-ig (2004). További tanácskozásokra került sor a Dél egyházaival Buenos Airesben (2003) és az Észak és Dél egyházai közt London Colney-ban (2004).
3. A Református Világszövetség Nagygyűlése alkalmával Ghánában, Accrában felkerestük az Elmina-i és Cape Coast-i rabszolgabörtönöket, ahol afrikaiak millióit bocsátották áruba, adták el, és vetették alá az önkény és a halál borzalmainak. A „soha többé” fogadkozása hazugságnak bizonyult az emberkereskedelem folyamatos valósága és a globális elnyomó gazdasági rendszer folytán.
4. Azért gyűltünk most össze, hogy hitbeli elkötelezettségünkről döntsünk.

Az idők jelei

5. Hallottuk a teremtett világot sóhajtozni kötelékeiben, várva a megszabadulásra (Róm 8,22). A szenvedő emberek kiáltása és a teremtett világ megsebzettsége szólít bennünket. Látjuk a drámaian szoros összefüggést az emberi szenvedés és a teremtett világnak okozott károk között.
6. Az idők jelei mind riasztóbbak, amire magyarázatot kell találnunk. Az élet fenyegetettségének alapvető okai elsősorban a politikai és katonai hatalom által védelmezett igazságtalan gazdasági rendszer termékei. A gazdasági rendszerek élet és halál kérdésévé váltak.
7. Megbotránkoztató világban élünk, mely tagadja, hogy Isten mindenkit életre hív. A leggazdagabb 1% éves jövedelme azonos a legszegényebb 57%-áéval, és naponta 24 000 ember hal meg a szegénység vagy alultápláltság következtében. A szegény országok adóssága egyre növekszik, annak ellenére, hogy eredeti tartozásuk többszörösét fizették

már vissza. A gazdasági erőforrásokért folytatott háborúk milliók életét követelik, miközben több millióan halnak meg járványok következtében, melyeket megelőzhetnénk. Az AIDS globális terjedése a világ minden részét sújtja, és legsúlyosabban a szegényeket érinti, akik számára a megfelelő gyógyszerek elérhetetlenek. A szegények többsége nő és gyermek; és növekszik az abszolút szegénységben élők száma, akik napi egy dollárnál kevesebből élnek.

8. A határtalan növekedés politikája az iparosodott országokban, és a multinacionális cégek haszonszerzésre való törekvése kifosztotta a termőföldeket és tönkretette a környezetet. 1989-ben naponta tűnt el egy faj a földről, 2000-ben már óránként. Klímaváltozás, a halállomány megfogyatkozása, erdőpusztulás, talajerózió, az ivóvízkészletek fenyegetettsége található a veszedelmes következmények között. A közösségek széthullottak, a megélhetési lehetőségek eltűntek, a partvidékeket és a csendes-óceáni szigetvilágot áradások fenyegetik, a viharok egyre pusztítóbbak. Az egészséget és a környezetet nagy erősségű radioaktív sugárzás veszélyezteti. Az életformák és a kulturális ismeretek üzleti haszonszerzés célját szolgálják.
9. E válság közvetlenül kötődik a neoliberális gazdasági globalizációhoz, mely az alábbi meggyőződéseken alapul:
 - a korlátlan verseny, a fogyasztói szemlélet, a korlátlan gazdasági növekedés és vagyonfelhalmozás a leghasznosabb az egész világ számára;
 - a magántulajdon birtoklása nem jár közösségi kötelezettségekkel;
 - a tőkespekuláció, a piac liberalizálása és deregulációja, a köztulajdonban lévő termelőeszközök és a nemzeti vagyon privatizációja, a külföldi befektetésekhez és importhoz való korlátlan hozzáférés lehetősége, az alacsony adók és a szabályozatlan tőkemozgás hozhat gazdagságot mindenki számára;
 - a társadalmi kötelezettségeket, a szegények és gyengék védelmét, a szakszervezeteket és az emberek közötti szerveződéseket alá kell rendelni a gazdasági növekedés folyamatának és a tőkeakkumulációnak.
10. Ez az ideológia azt állítja magáról, hogy nincs alternatívája, vég nélküli áldozatokat követelve a szegényektől és a teremtet világtól. Azzal a hamis ígérettel kecsegtet, hogy a gazdagság és a gyarapodás megteremtése által képes megmenteni a világot. Hangoztatja az élet feletti korlátlan hatalmát, és teljes engedelmességet követel, ami a bálványimádással egyenértékű.
11. Tudatában vagyunk a helyzet súlyosságának és összetettségének. Nem egyszerű válaszok után kutatunk. Az igazságot és igazságosságot keresve, a szegények és szenvedők szemével látva azt tapasztaljuk, hogy a jelenlegi világrend(etlenség) egy rendkívül komplikált és erkölcstelen, a birodalom által védelmezett gazdasági rendszerben gyökerezik. A „birodalom” szó alatt a gazdasági, kulturális, politikai és katonai hatalom egységesülését értjük, amelyen az erős nemzetek által vezetett, saját érdekeik védelmére létrehozott uralmi rendszer alapul.
12. A klasszikus liberalizmusban az állam feladata a magántulajdon és a versenypiaci szerződések védelme. A munkásmozgalmi küzdelmek következtében az államok szabályozni kezdték a piacokat, és gondoskodtak az emberek jólétéről. A nyolcvanas évektől a tőke nemzetközivé válásán keresztül a neoliberalizmus meghirdette az állam jóléti funkcióinak leépítését. A neoliberalizmusban a gazdaság célkitűzése a haszon

növelése és visszajuttatása a termelés és a pénzeszközök tulajdonosainak, a többség kizárása és a természet árucikként kezelése mellett.

13. Ahogy a piac, úgy az azt védő politikai és jogi rendszerek is globálissá válnak. Az Egyesült Államoknak és szövetségeseinek kormányzatai a nemzetközi pénzügyi és kereskedelmi szervezetekkel (Nemzetközi Valutaalap, Világbank, Világkereskedelmi Szervezet) közösen politikai, gazdasági és katonai szövetségekben védelmezik a tőketulajdonosok érdekeit.
14. Látjuk a drámai összekapcsolódást a gazdasági válság és a gazdasági globalizáció és geopolitika neoliberális ideológia által támogatott integrációja között. Egy globális rendszerről van szó, amely a hatalommal rendelkezők érdekeit védi. Elkápráztat és hatása alatt tart mindnyájunkat. Ráadásul, bibliai kifejezéssel élve, a tőkefelhalmozásnak e rendszere a szegények kárára szemben áll Istennel, és felelős az emberi szenvedésért, ami megelőzhető lenne. A neve Mammon. Jézus ezt mondta nekünk: „Nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak” (Lk 16,18).

Hitvallás a gazdasági igazságtalansággal és a környezetpusztítással szemben

15. A hitbéli elköteleződés számos módon kifejezést nyerhet a helyi és a teológiai hagyományoknak megfelelően: mint hitvallás, a hit közös megvallásának folyamata, mint hitbéli állásfoglalás, mint hűség Isten szövetségéhez. Mi a hitvallást választottuk; nem a klasszikus tanbéli hitvallás értelmében, hiszen a Református Világszövetség nem is tehet ilyen hitvallást, hanem azzal a szándékkal, hogy megmutassuk a szükségességét és a sürgősségét a mai világ kihívásaira és a debreceni találkozó felhívására adott cselekvő válasznak. Arra hívjuk a tagegyházakat, hogy fogadják és feleljenek közös tanúságtételünkre.
16. Református hagyományaink talaján állva és látva az idők jeleit, a Református Világszövetség Nagygyűlése megerősíti, hogy a globális gazdasági igazságosság alapvető eleme Istenbe vetett hitünk sértetlenségének (integritásának) és Krisztusi tanítványságunknak. Hiszünk abban, hogy hitünk integritása forog kockán, ha hallgatunk, vagy semmit sem teszünk a mostani neoliberális gazdasági rendszerrel szemben, ezért hitvallást teszünk Isten és egymás előtt.
17. Hiszünk Istenben, minden élet Teremtőjében és Fenntartójában, aki társául hív bennünket a teremtésben és a világ megváltásában. Abban az ígéretnek a fényében élünk, hogy Jézus Krisztus azért jött el, hogy bőségben éljünk (Jn 10,10). A Szentlélek vezetése és megerősítése alatt nyitottak vagyunk világunk valóságára.
18. Hisszük, hogy Isten az egész teremtett világ szuverén ura. „Az Úr a föld és ami betölti” (Zsolt 24,1).
19. Ezért elutasítjuk a globális neoliberális kapitalizmus által bevezetett jelen gazdasági rendet, és minden más gazdasági rendszert, beleértve a tervgazdaságokat is, melyek szembeszegülnek Isten szövetségével, kizárva a szegényeket, a sebezhetőket és a teremtett világ egészét az élet teljességéből. Elutasítjuk minden olyan gazdasági, politikai vagy katonai hatalom igényét, amely aláássa Isten egyedüli, legfőbb hatalmát és ellentétes Isten igazságos törvényével.

20. Hisszük, hogy Isten szövetséget kötött minden teremtménnyel (Gen 9,8-12). Isten az igazság és béke látomására alapozott földi közösséget hívott életre. A szövetség kegyelmi ajándék, nem a piacon adható vagy vehető áru (Ezs 55,1). Ez a kegyelem gazdasága a teremtett világ egészének háztartása számára. Jézus megmutatja, hogy olyan átfogó szövetségről van szó, melyben a szegények és a peremre szorultak a kedvezményezettek, és arra szólít, hogy helyezzük „a legkisebbek” iránti igazságot (Mt 25,40) az életközösség középpontjába. Az egész teremtett világ áldásban részesül és tagja ennek a szövetségnek. (Hós 2,18-25).
21. Ezért elutasítjuk a neoliberais gazdasági rendszernek a féktelen fogyasztásra, a versengő kapzsiságra és önzésre épülő kultúráját, vagy bármely más rendszert, amely magát alternatíva nélkül valónak hirdeti.
22. Hisszük, hogy az élet háztartásának minden gazdaságáról, melyet Isten az Ő szövetsége által az élet fenntartására adott, Isten előtt kell elszámolni. Hisszünk abban, hogy a gazdaság azért van, hogy az emberek méltóságát és jólétét szolgálja. Hisszük, hogy az emberek arra hivatottak, hogy Istent válasszák a Mammon helyett, és hogy hitünk megvallása az engedelmesség aktusa.
23. Ezért elutasítjuk a javak korlátatlan felhalmozását és a határtalan növekedést, mely már eddig is milliók életébe került, és lerombolta Isten teremtett világának jó részét.
24. Hisszük, hogy Isten igazságos Isten. A korrupció, kizsákmányolás és kapzsiság világában Isten különösképpen Istene a szűkölködőknek, a kizsákmányoltaknak, a megkárosítottaknak és a visszaélések áldozatainak (Zsolt 146,7-9). Isten igazságos viszonyra hív minden teremtménnyel.
25. Ezért elutasítunk minden olyan ideológiát vagy gazdasági uralmat, amely a hasznot az emberek elé helyezi, nincs tekintettel valamennyi teremtményre, és kisajátítja azokat a javakat, melyeket Isten mindannyiunknak szánt. Elutasítunk minden olyan tanítást, amely az Evangéliumok alapján igazolja azokat, akik támogatják az effajta rendszereket, vagy nem állnak ellen nekik.
26. Hisszük, hogy Isten arra hív minket, hogy álljunk ki az igazságtalanság áldozatai mellett. Tudjuk, hogy Isten azt kívánja, hogy igazságot cselekedjünk, törekedjünk a szeretetre, és Isten útján járjunk (Mik 6,8). Arra hívtattunk, hogy ellenszegüljünk az igazságtalanság bármely formájának a gazdaságban valamint a környezetrombolásban, hogy „áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak” (Ám 5,24).
27. Ezért elutasítunk minden olyan teológiát, amely szerint Isten csak a gazdagokat segíti, a szegénység pedig a szegények hibája. Elutasítjuk az igazság minden olyan formáját, amely tönkreteszi a helyes emberi kapcsolatokat – nem, faj, osztály, fogyatékoság vagy kaszt alapján. Elvetünk minden olyan teológiát, ami azt hirdeti, hogy a természetet az emberi érdekek irányíthatják.
28. Hisszük, hogy Isten arra hív minket: halljuk meg a szegények kiáltását és a teremtett világ sóhajtozását, és kövessük Jézus Krisztus közösségért végzett küldetését, aki azért jött, hogy mindenkinek élete legyen, sőt, bőségben éljen (Jn 10,10). Jézus igazságot hoz az elnyomottaknak és kenyeret ad az éhezőknek; szabadulást hoz a foglyoknak és megnyitja

a vakok szemeit (Lk 4,18); megsegíti és védelmezi a leigázottakat, az idegeneket, az árvákat és özvegyeket.

29. Ezért elvetünk minden olyan egyházi gyakorlatot, mely küldetésének teljesítése során kizárja a szegényeket, és nem törődik a teremtett világgal; és azoknak nyújt vigaszt, akik azért jöttek, hogy lopjanak, öljenek és pusztítsanak (Jn 10,10), ahelyett, hogy a jó pásztor követné, aki mindannyiunk életéért jött.
30. Hisszük, hogy Isten egybehív férfiakat, nőket és gyermekeket, gazdagokat és szegényeket mindenünnen, hogy megerősítse az egyház egységét és annak küldetését, hogy a békesség, melyre Krisztus hív bennünket, láthatóvá váljék.
31. Ezért elvetünk minden olyan törekvést az egyház életében, amely elválasztja egymástól az igazságot és az egységet.
32. Hisszük, hogy a Lélekben arra hívattunk, hogy számot adjunk a reményről, mely bennünk él Jézus Krisztus által. Hisszük, hogy győzedelmeskednie kell az igazságnak, és békének kell uralkodnia.
33. Elkötelezzük magunkat amellet, hogy létrehozzunk egy globális szövetséget a gazdasági igazságért és a földért Isten háztartásában.
34. Alázatosan teszünk vallást e reményünkről, tudván, hogy magunk is Isten igazságának ítélete alatt állunk.
 - Elismerjük a vétkekességét és bűnrészességét mindazoknak, akik tudatosan vagy öntudatlanul hasznot húznak a jelenlegi neoliberális, globális gazdasági rendszerből. Elismerjük, hogy a mi református családunk egyházai és egyháztagjai között is vannak ilyenek, ezért bűnvallásra szólítunk fel.
 - Elismerjük, hogy bennünket is elkápráztatott a fogyasztói kultúra, és jelen gazdasági rend kapzsi versengése és önzése. Mindezek túl gyakran hatották át magát a lelkiületünket is.
 - Megvalljuk vétkünket, hogy visszaéltünk a teremtett világgal, és nem tudtuk betölteni szerepünket a természet társaként és sáfaraként.
 - Megvalljuk vétkünket, hogy a széthúzás a református egyházak családján belül meggyengítette azon képességünket, hogy a maga teljességében szolgáljuk Isten küldetését.
35. Krisztusnak engedelmeskedve hisszük, hogy az egyház hitvallásra, tanúságtételre és cselekvésre hívatott, még akkor is, ha a hatóságok és az emberi törvények tiltják ezt, és büntetés és szenvedés a következménye (ApCsel 4,18-22). Jézus az Úr.
36. Összefogunk Isten, a Teremtőnk, Megváltónk, a Lélek dicsőítésében, aki „hatalmasokat döntött le trónjukról, és megalázottakat emelt fel, éhezőket látott el javakkal, és bővelkedőket küldött el üres kézzel” (Lk 1,52-53).

Szövetségben az igazságért

37. Amikor közösen megvalljuk hitünket, Isten akaratának engedelmeskedve szövetséget kötünk a kölcsönös szolidaritásba és a felelős kapcsolatokba vetett bizalom jeleként. Ez összeköt bennünket abban, hogy küzdjünk a gazdasági igazságosságért és a teremtett

világért a mindannyiunkat érintő globális kontextusban éppúgy, mint regionális és helyi keretek között.

38. Ezen a közös úton egyes egyházak immár kifejezték elkötelezettségüket hitvallásukban. Buzdítjuk őket, hogy e hitvallásukat fordítsák gyakorlati tettekre mind globálisan, mind helyi szinten. Más egyházak már elkötelezték magukat ebben a folyamatban, amely tetteket is magába foglal, őket buzdítjuk a további elköteleződésre a nevelés, a hitvallás és a cselekvés révén. A többi egyházakat, melyek a probléma felismerésének folyamatában vannak, a kölcsönös megállapodás felelősségénél fogva buzdítjuk, hogy a tanulási folyamatban elmélyüljenek és közeledjenek e hitvalláshoz.
39. A Nagygyűlés a szövetséges viszony alapján felhívja a tagegyházakat, hogy vállalják magukra e hitvallás értelmezésének nehéz és prófétai feladatát helyi közösségeikben.
40. A Nagygyűlés buzdítja a tagegyházakat, hogy ültessék át gyakorlatba e hitvallás következményeit a Közügyek Bizottsága gazdasági igazságosságra és ökológiai kérdésekre vonatkozó ajánlásainak követésével.
41. A Nagygyűlés megbízza a Református Világszövetséget, hogy működjön együtt más közösségekkel, az ökumenikus mozgalommal, más hívő közösségekkel, civil és polgári mozgalmakkal az igazságos gazdaságért, a teremtett világ sértetlenségéért, és ugyanerre hívja fel tagegyházait is.
42. Ezennel ünnepélyesen kijelentjük, hogy elkötelezzük magunkat, időnket és energiánkat a gazdaság és a föld megváltoztatására, megújítására és helyreállítására. Az életet választjuk, hogy élhessünk mi és utódaink (5Móz 30,19).

Fordította: Hámori Ádám